www.stichtingkatholiekerfgoed.nl
stichtingkatholiekerfgoed@kpnmail.nl

16-10-2020
nr. 24

Geachte lezer,

Op 28 september in jl. is de tentoonstelling over Kanunnik(ess)en in het heuvelland geëindigd. De tentoonstelling heeft in twee maanden tijd meer dan 7.000 bezoekers getrokken en heeft veel enthousiaste reacties pgeleverd.

Twee weken later is op 10 oktober 2020 in Haarlem een nieuwe tentoonstelling over 675 jaar Mirakel van Amsterdam van start gegaan. Deze tentoonstelling in de KoepelKathedraal Haarlem werd door de bisschop van Haarlem-Amsterdam, mgr Hendriks, geopend. Aan de bisschop werd bij die gelegenheid het eerste exemplaar van deel 1 van het boek “Katholiek Amsterdam” overhandigd. Helaas konden bij deze opening vanwege de Coronamaatregelen alleen de deelnemers aan de jaarvergadering aanwezig zijn. De tentoonstelling loopt tot 1 april 2021. Tegelijkertijd werd in de nabijgelegen Stompe Toren in Spaarnwoude een tentoonstelling over e Stille Omgang en nieuwe Mirakelroutes geopend.

Over deze Mirakelroutes, de Middeleeuwse pelgrimsroutes naar de Heilige Stede in Amsterdam die vandaag in de St. Jacobus de Meerderekerk in Haarlemmerliede geopende worden, treft u in deze Nieuwsbrief meer informatie aan (met foto’s en tekeningen van vaste medewerkers Twan Wiermans en Luurd van der Dussen).

Met vriendelijke groet,

Maurice Essers
Voorzitter SKE

PROGRAMMA 2020

Opening tentoonstelling Koepelkathedraal Haarlem 675 jaar Mirakel van Amsterdam

*

Opening tentoonstelling Stompe Toren Stille Omgang en Mirakelroutes

*

Nieuw boek: Katholiek Amsterdam deel 1 1275–1850

Tentoonstelling in Haarlem
over 675 jaar Mirakel van Amsterdam

In 1345 vond in de Amsterdamse Kalverstraat het Mirakel van Sacrament van Amsterdam plaats, een eucharistisch wonder dat de opkomst van Amsterdam als pelgrims- en handelsstad inluidde. In de KoepelKathedraal in Haarlem is tot 1 april 2021 en in cultureel centrum Stompe Toren in Spaarnwoude is tot 29 november een tentoonstelling over 675 jaar Mirakel van Amsterdam te zien. Ook worden Middeleeuwse Mirakel-routes naar Amsterdam hersteld. Langs deze routes zullen oude bouwfragmenten van de Heilige Stede te zien zijn die de pelgrims in 1345 de weg naar Amsterdam wezen.

Nadat in de Kalverstraat in Amsterdam het Mirakel van Sacrament van Amsterdam plaatsvond, kwamen pelgrims van heinde en verre naar de kapel van de Heilige Stede. Die werd in 1347 gebouwd op de plaats van het wonder. De pelgrims liepen over de Heiligeweg en andere pelgrimsroutes naar Amsterdam. In de Mirakelstad volgden ze een processieroute die hen twee keer langs de Heilige Stede leidde. Zelfs toen Amsterdam en de Heilige Stede in 1578 protestants werden, bleven de katholieke pelgrims komen.

Nieuwe tijden braken aan toen in 1881 op initiatief van twee Amsterdammers de oude processieroute in ere werd hersteld. In stilte liepen zij vanaf het Spui via Kalverstraat, Dam, Haarlemmerstraat, Warmoessteeg en Nes terug naar de Begijnhofkapel aan het Spui. Daarmee was de later bekend geworden Stille Omgang geboren. In moeilijke tijden, tijdens de Spaanse griep en rond de Tweede Wereldoorlog liepen tienduizenden pelgrims mee. En nog steeds komen in de vastentijd jaarlijks duizenden pelgrims met bussen naar Amsterdam om er de Stille Omgang te lopen.

Ook in Haarlem maakten pelgrims zich op om naar Amsterdam te trekken. Na een lange tocht over dijken en water bereikten zij in Sloten of Amstelveen de Heiligeweg waarover zij de laatste kilometers naar Amsterdam liepen. Daar namen ze de volgende dag deel aan de Sacramentsprocessie in de Vasten en bezochten zij in de Kalverstraat de Heilige Stede, waar op 15 maart 1345 het Sacramentswonder van Amsterdam (Heilig Mirakel) had plaatsgevonden. Ze liepen over dijken en oude wegen één van de oude Mirakelroutes naar Amsterdam, die op 16 oktober 2020 heropend worden (zie hieronder).

De tentoonstelling in de KoepelKathedraal aan de Leidsevaart 146 in Haarlem (dagelijks van 12.00 tot 16.00 uur) en cultureel centrum Stompetoren in Spaarnwoude (alleen op zaterdag van 12.00 tot 16.00 uur toegankelijk) geeft een beeld van het ontstaan en de geschiedenis van het Mirakel van Amsterdam en wordt georganiseerd door Gezelschap van de Stille Omgang Amsterdam en Stichting Katholiek Erfgoed.

MIRAKELROUTES NAAR DE HEILIGE STEDE IN AMSTERDAM

In de 15e en 16e eeuw werd in Amsterdam, Haarlem en Leiden jaarlijks op de dinsdag na het feest van de H. Gregorius (12 maart) vanaf het stadhuis afgekondigd dat de volgende dag de Mirakelprocessie door Amsterdam zou trekken. Klokgelui riep Amsterdammers op om hun huizen te versieren en rustaltaren voor de processie op te richten. In Haarlem, Leiden en elders maakten pelgrims zich op om naar Amsterdam te trekken. Na een tocht over dijken en water bereikten ze in Sloten of Amstelveen de Heiligeweg waarover zij de laatste kilometers naar Amsterdam liepen. Daar namen ze de volgende dag deel aan de Sacramentsprocessie en bezochten zij in de Kalverstraat de Heilige Stede, waar 15 maart 1345 het Sacramentswonder van Amsterdam (Heilig Mirakel) had plaatsgevonden. Ter gelegenheid van het 675-jarig jubileum van het Heilig Mirakel van Amsterdam worden door het Gezelschap van de Stille Omgang te Amsterdam zeven oude pelgrimsroutes naar de Heilige Stede in ere hersteld. Er kan op diverse plaatsen speciaal worden stilgestaan bij de Coronatijd. Bij het passeren van oude banpalen wordt het gebied van Amsterdam betreden om over de Heiligeweg in stilte de laatste kilometers te lopen. De routes eindigen in de Begijnhofkapel van het Amsterdamse Begijnhof.

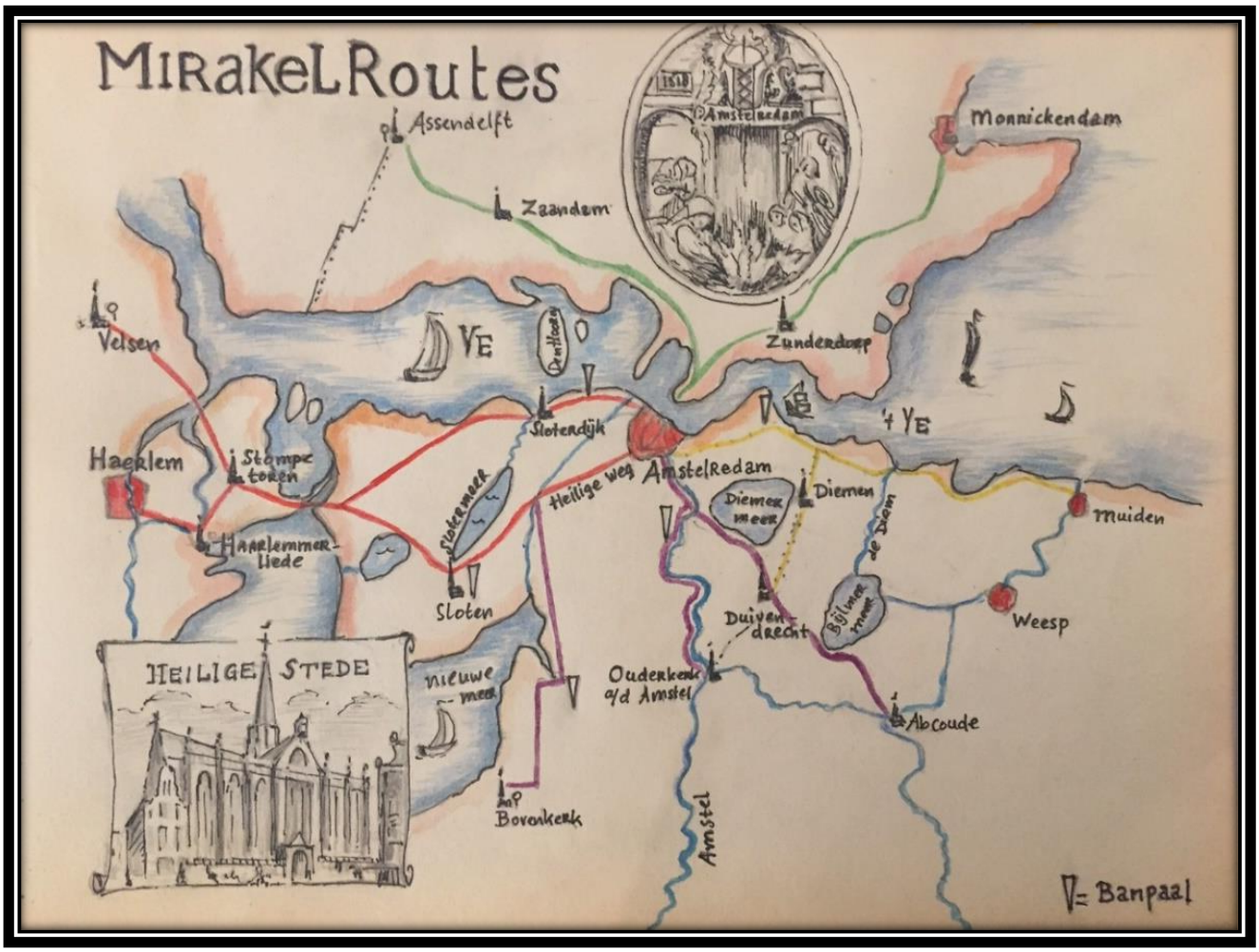

Vanwege de Coronamaatregelen van 13 oktober jl. is het helaas voorlopig niet mogelijk om deze Mirakelroutes gezamenlijk te lopen. Eenieder kan deze routes wel op eigen gelegenheid lopen. Daarto is in deze nieuwsbrief hieronder een wandelkaart voor elke route opgenomen.

Voettocht naar de Heilige Stede / Begijnhof

ROUTE 1:	**Assendelft – Begijnhof Amsterdam**	
	Wandeltijd: ongeveer 4-5 uur	20 kilometer
ROUTE 2:	**Monnickendam – Begijnhof Amsterdam**	
	Wandeltijd: ongeveer 4-5 uur	18 kilometer
ROUTE 3:	**Diemen – Begijnhof Amsterdam**	
	Wandeltijd ongeveer 2 uur	7,5 kilometer
ROUTE 4:	**Duivendrecht – Begijnhof Amsterdam**	
	Wandeltijd: ongeveer 2 uur	7,5 kilometer
ROUTE 5:	**Ouderkerk aan den Amstel – Begijnhof Amsterdam**	
	Wandeltijd: ongeveer 3 uur	12 kilometer
ROUTE 6:	**Bovenkerk – Begijnhof Amsterdam**	
	Wandeltijd: ongeveer 3 uur	12 kilometer
ROUTE 7:	**Haarlemmerliede – Begijnhof Amsterdam**	
	Wandeltijd: ongeveer 4-5 uur	20 kilometer

Voettocht naar Heilige Stede / Begijnhof

De oostelijke wandelroutes 2, 3, 4 en 5 lopen vanaf Monnickendam, Diemen, Duivendrecht en Ouderkerk naar de Heilige Stede. De lengte ervan is 7,5 tot 18 km. De kortere routes (Diemen en Duivendrecht) kunnen worden verlengd door vanaf Muiden of Abcoude te lopen.

MIRAKELROUTES OOST

ROUTE 2: Monnickendam – Begijnhof Amsterdam

Wandeltijd: 4-5 uur afstand: 18-20 kilometer

Start: Nicolaas en Antoniuskerk, via Zuideinde en Waterlandse zeedijk en Gouw naar Zuiderwoude, via de Burgemeester Peereboomweg naar Broek in Waterland. Via Wagengouw en Broekergouw naar Zunderdorp. Via Zunderdorpergouw naar Amsterdam-Noord. Via Beemsterstraat en Nieuwendammerdijk en Adelaarsweg en met veerpont naar Amsterdam Centraal Station. Dan over de Middeleeuwse route van de Stille Omgang naar het Begijnhof (Prins Hendrikkade, Hasselaerssteeg, Nieuwendijk, Kalverstraat, Heilige Stede, Begijnhof.

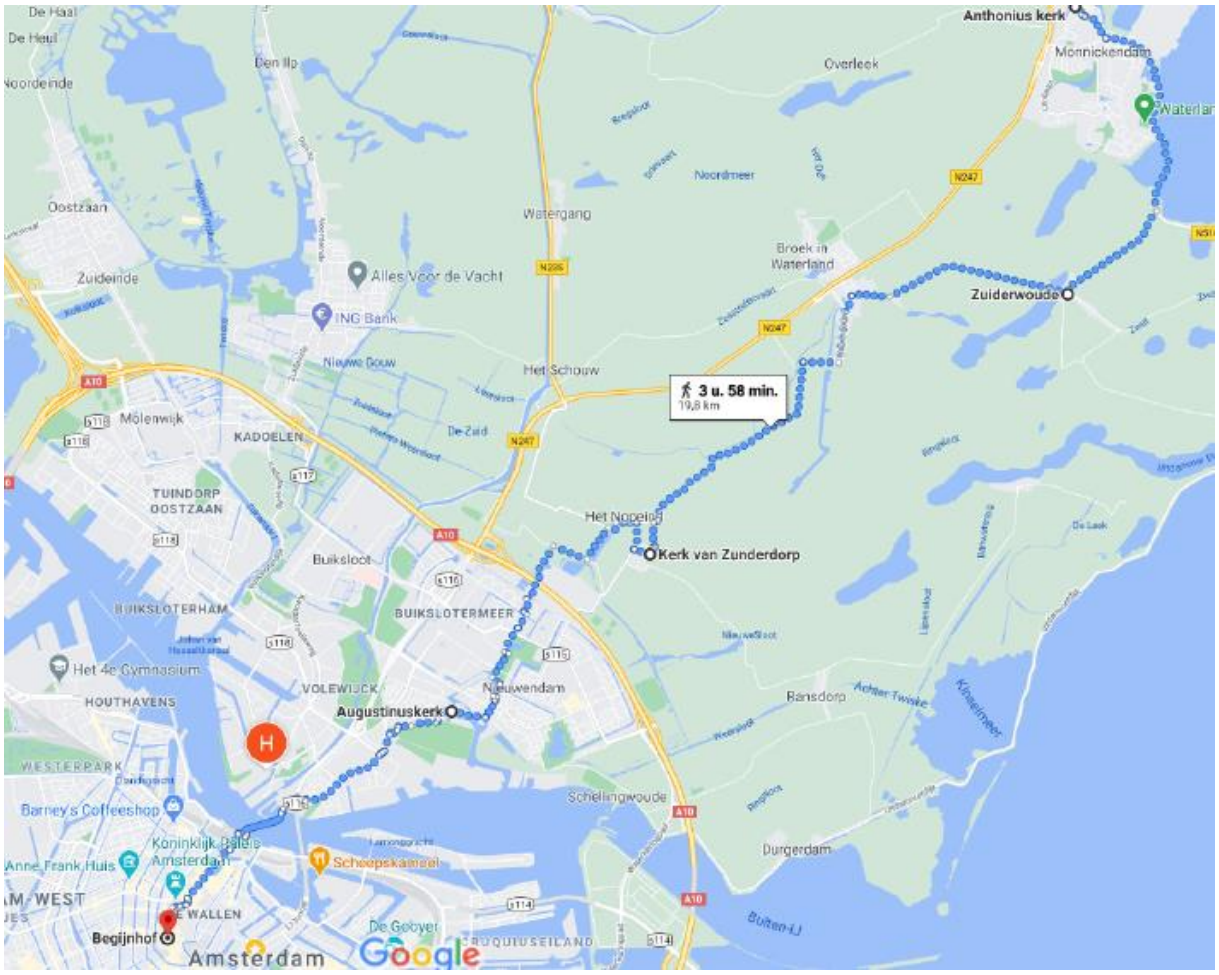

De route vertrekt vanaf de Nicolaas en Antoniuskerk in Monnickendam (adres: Noordeinde 19) en leidt onder andere langs de kerken van Zunderdorp en Nieuwendam (Augustinuskerk).

Monnickendam – Begijnhof, via Zunderdorp en Nieuwendam

Foto van de kerk van Zunderdorp

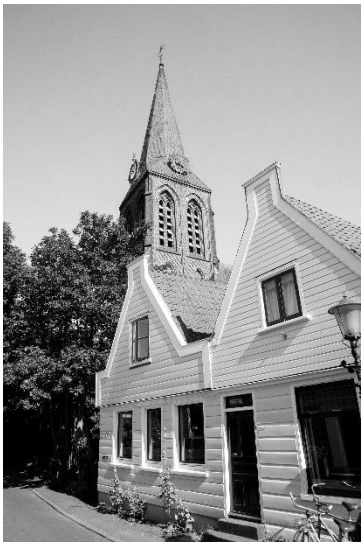

Foto’s van de IJdijk in Nieuwendam met rechts de Augustinuskerk.

ROUTE 3: Diemen – Begijnhof Amsterdam

Wandeltijd: ruim 2 uur 7,5 kilometer

Start: St. Petrus Banden/Schuilkerk De Hoop naar Ouddiemerlaan. Vanuit Oud-Diemen over de oude zeedijken naar Amsterdam via het Waterkeringpad, Zeeburgerdijk, Zeeburgerpad, Alexanderkade, Plantagemiddenlaan, Jodenbreestraat, Sint Anthoniesbreestraat en Zeedijk naar Amsterdam-Centrum. In het centrum van Amsterdam loopt de route over het traject van de Middeleeuwse sacramentsprocessie en van de Stille Omgang via de Warmoesstraat, de Nes en de Cellebroerssteeg naar de Heilige Stede en het Begijnhof.

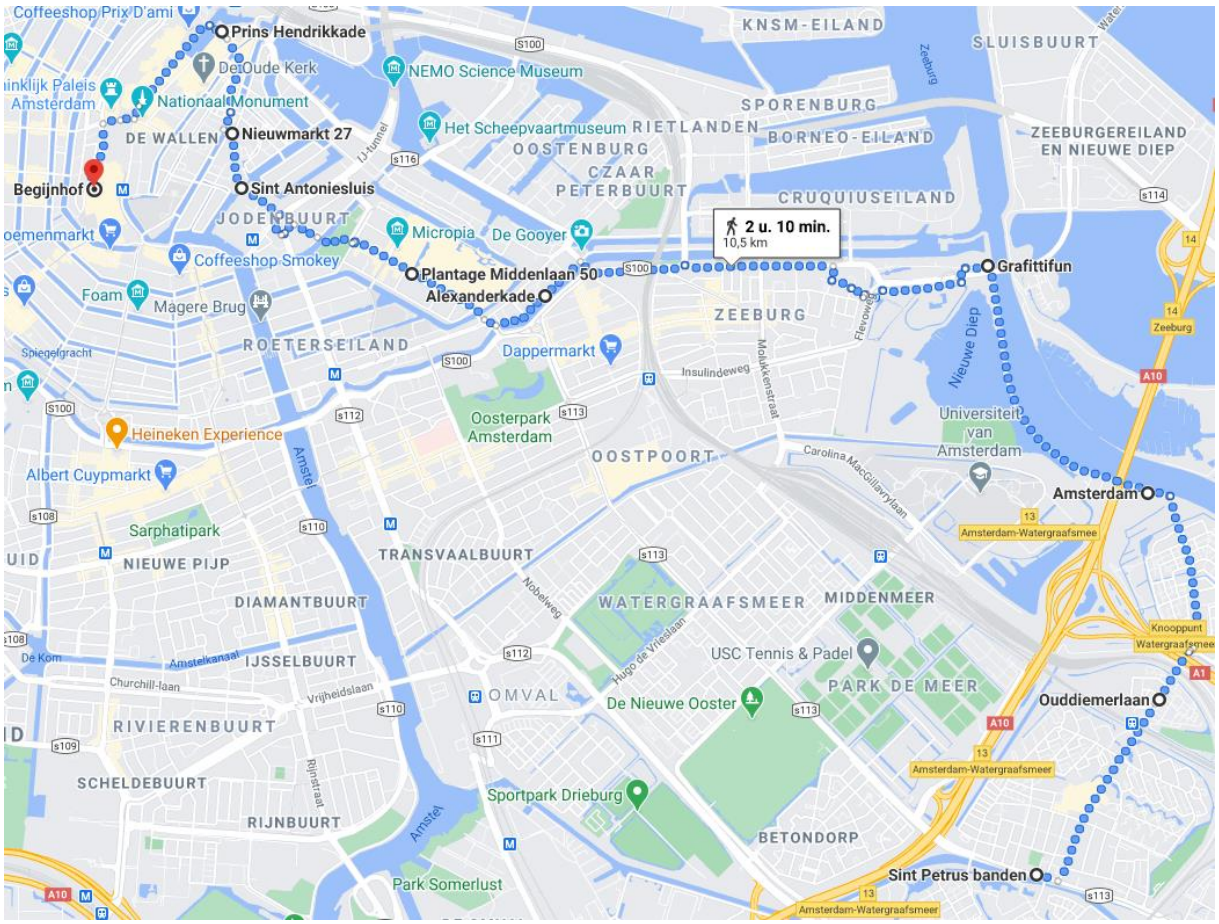

Foto te Diemerbrug: de oude katholieke schuilkerk De Hoop met ernaast de St. Petrus Banden, start-punt van de route Diemen-Begijnhof. In de Middeleeuwen bevond het centrum zich in oud-Diemen (zie foto hieronder). Vanaf Oud-Diemen loopt de route over de oude zeedijken naar Amsterdam.

ROUTE 4: **Duivendrecht – Begijnhof Amsterdam**

Wandeltijd: 2 uur afstand: 7,5 kilometer

Start: St. Urbanuskerk, Rijksstraatweg, Weesperzijde, Amstel, Staalstraat, Vendelstraat, Grimburgwal naar Rokin (Heilige Stede) en het Begijnhof.

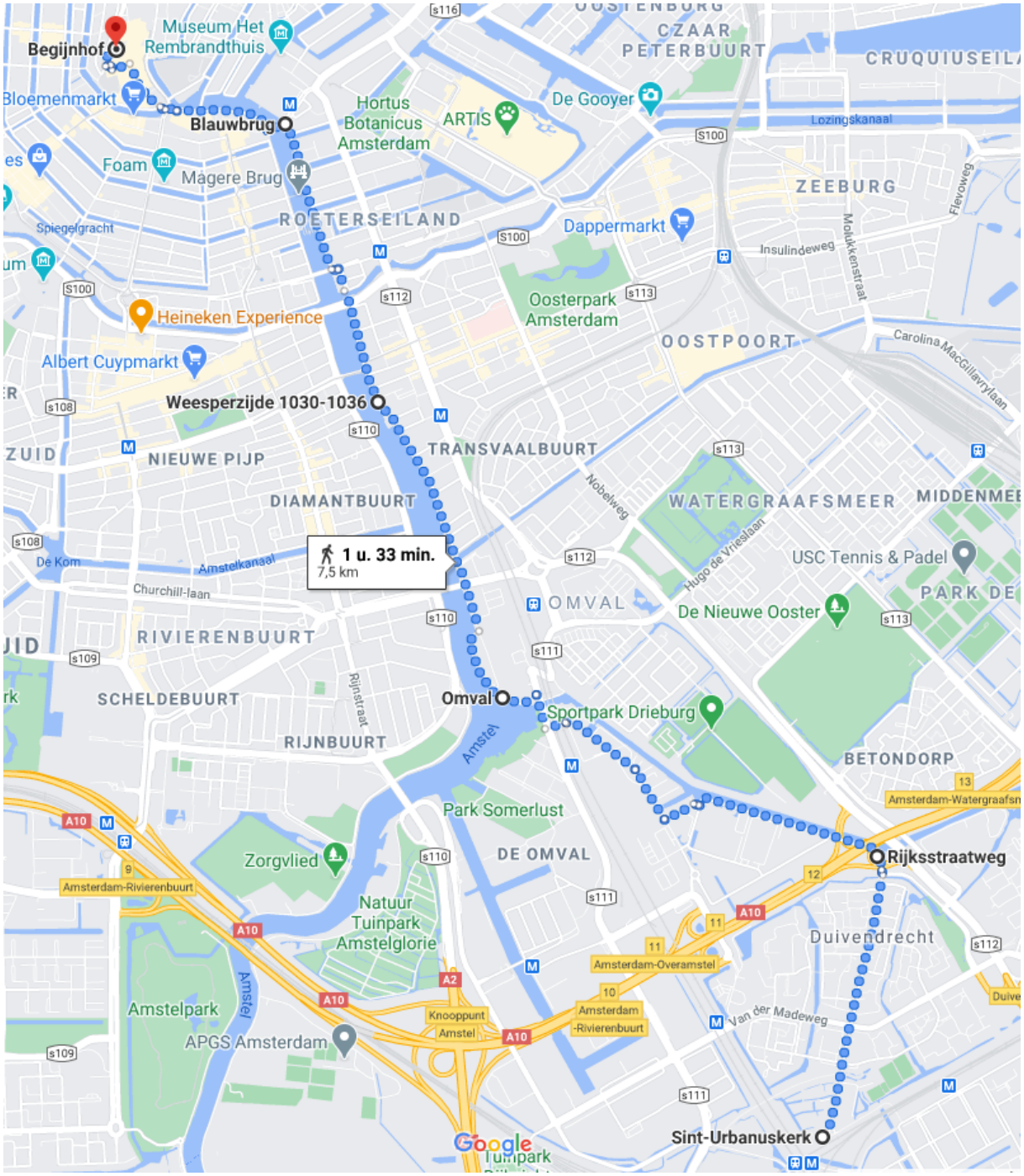

De route begint in Duivendrecht bij de St. Urbanuskerk (foto boven) en loopt dan via de oude Rijksweg en zoveel mogelijk langs oude voetpaden naar de Amstel. Langs de Amsteldijk wordt dan verder naar Amsterdam gelopen. Een langere variant start in Abcoude bij de HH. Cosmas en Damianuskerk (onder).

ROUTE 5: **Ouderkerk aan den Amstel – Begijnhof Amsterdam**

Wandeltijd: 3 uur afstand: 12 kilometer

Start: St. Urbanuskerk, Korendragersstraat, Dorpsstraat, Amsteldijk (Noord), Amstel, Staalstraat, Vendelstraat, Grimburgwal naar Rokin (Heilige Stede) en het Begijnhof.

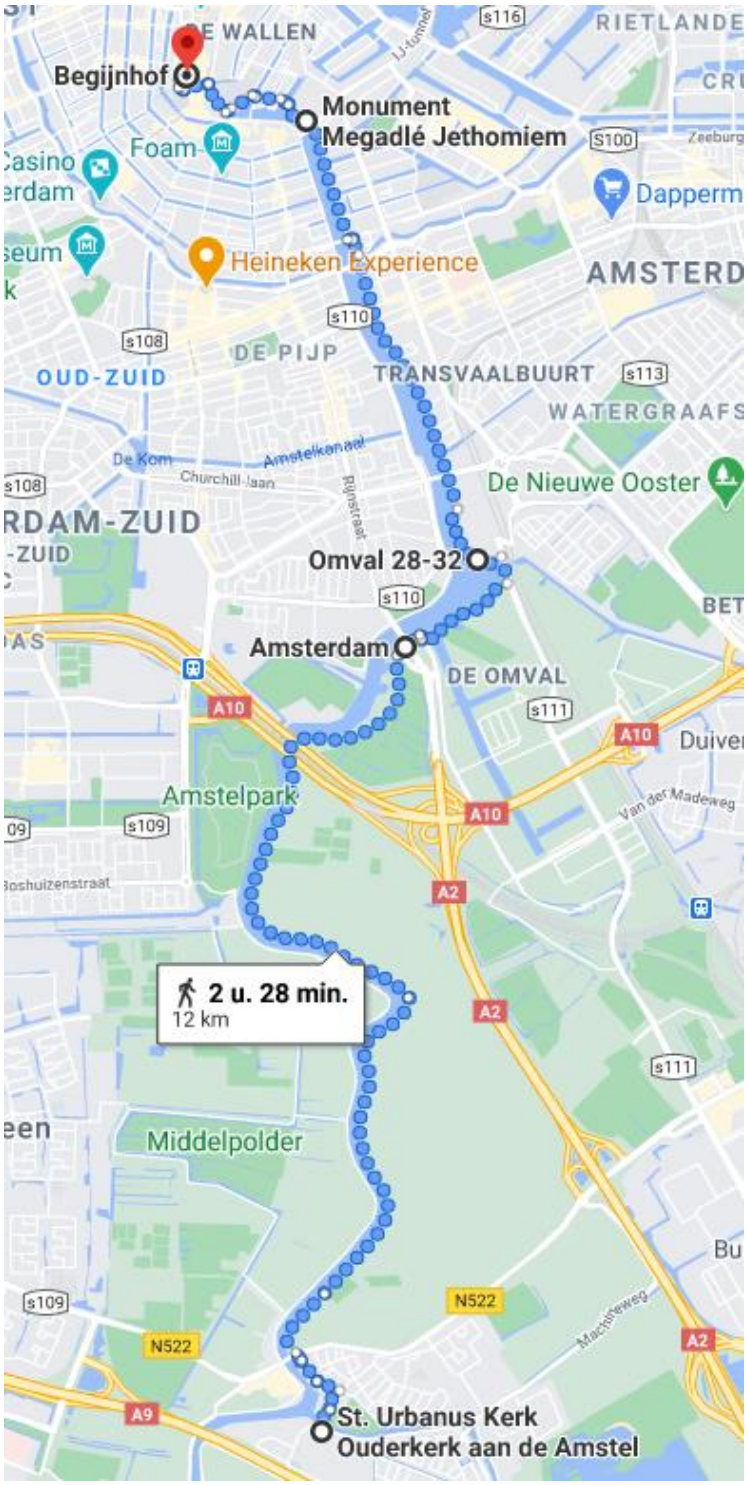

De route start bij de Urbanuskerk in Ouderkerk a/d Amstel. Een langere variant start bij de Urbanuskerk in Nes a/d Amstel (onder). Beide varianten lopen langs de westoever van de oude Amsteldijk naar Amsterdam.

Foto’s: Amstel (boven) en banpaal langs Amstel (onder)

MIRAKELROUTES WEST

De Mirakelroutes West lopen vanuit Haarlem en Heerhugowaard via Haarlemmerliede c.q. Assendelft naar de Heilige Stede in Amsterdam. Ze volgen grotendeels de oude IJdijken die in de Middeleeuwen langs het IJ liepen. Het IJ is nu vrijwel geheel ingepolderd. De variant via Sloten gaat over de Heiligeweg.

ROUTE 1: **Assendelft – Begijnhof Amsterdam**

Wandeltijd: 4 uur 20 kilometer

Start: St. Odulphuskerk Assendelft, volg de Communicatieweg naar Westzaan. Volg in Westzaan de J.J. Allanstraat richting Westzaan Zuid. Volg daar via de Overtoom en de Westzanerdijk de route naar Zaandam. In Zaandam via de Hogendijk, de Zuiddijk en de Noorder IJ -en Zeedijk, de Oostzanerdijk, het Coentunnelcircuit, opnieuw de Oostzanerdijk, de Landsmeerdijk en de Buiksloterdijk naar de veerbootterminal op het NDSM-terrein. Met de veerpont oversteken naar het Centraal Station. Dan over de Middeleeuwse route van de Stille Omgang naar het Begijnhof (Prins Hendrikkade, Hasselaerssteeg, Nieuwendijk, Kalverstraat, Heilige Stede, Begijnhof.

De route start bij de St. Odulphuskerk in Assendelft en loopt over de oude IJdijk van Assendelft via Zaandam naar Amsterdam-Noord. Met de veerpont wordt overgestoken naar Amsterdam CS, waar over de oude processieroute van de Stille Omgang naar het Begijnhof kan worden gelopen.

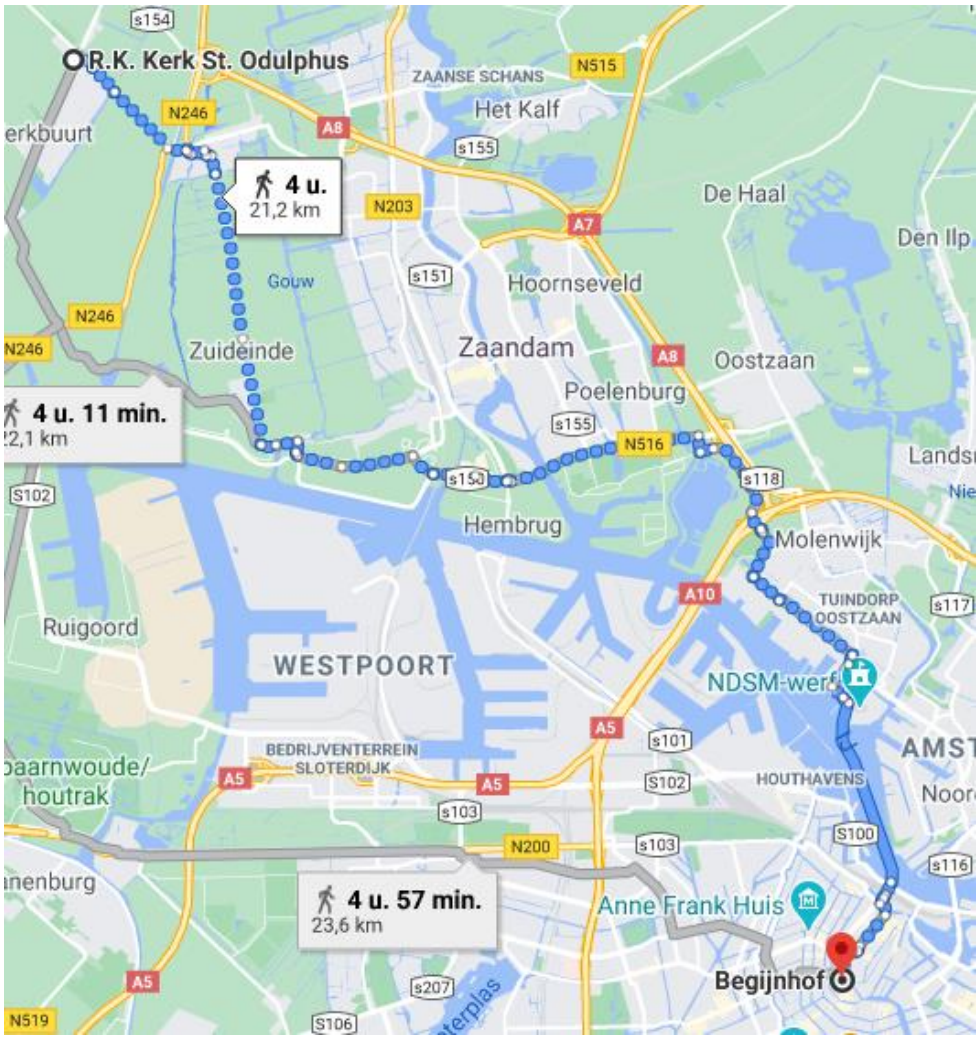

ROUTE 6: Bovenkerk – Begijnhof Amsterdam

Wandeltijd: 3 uur 12 kilometer

Start: St. Urbanuskerk, Noorddammerlaan, Kazernepad, Jan Tooroplaan, fietspad naar Jachthavenweg, Piet Kranenbergpad, Havenstraat, Amstelveenseweg, Overtoom (Heiligeweg), Leidsebosje, Leidsestraat, Koningsplein, Heiligeweg, Kalverstraat, Begijnhof en Heilige Stede.

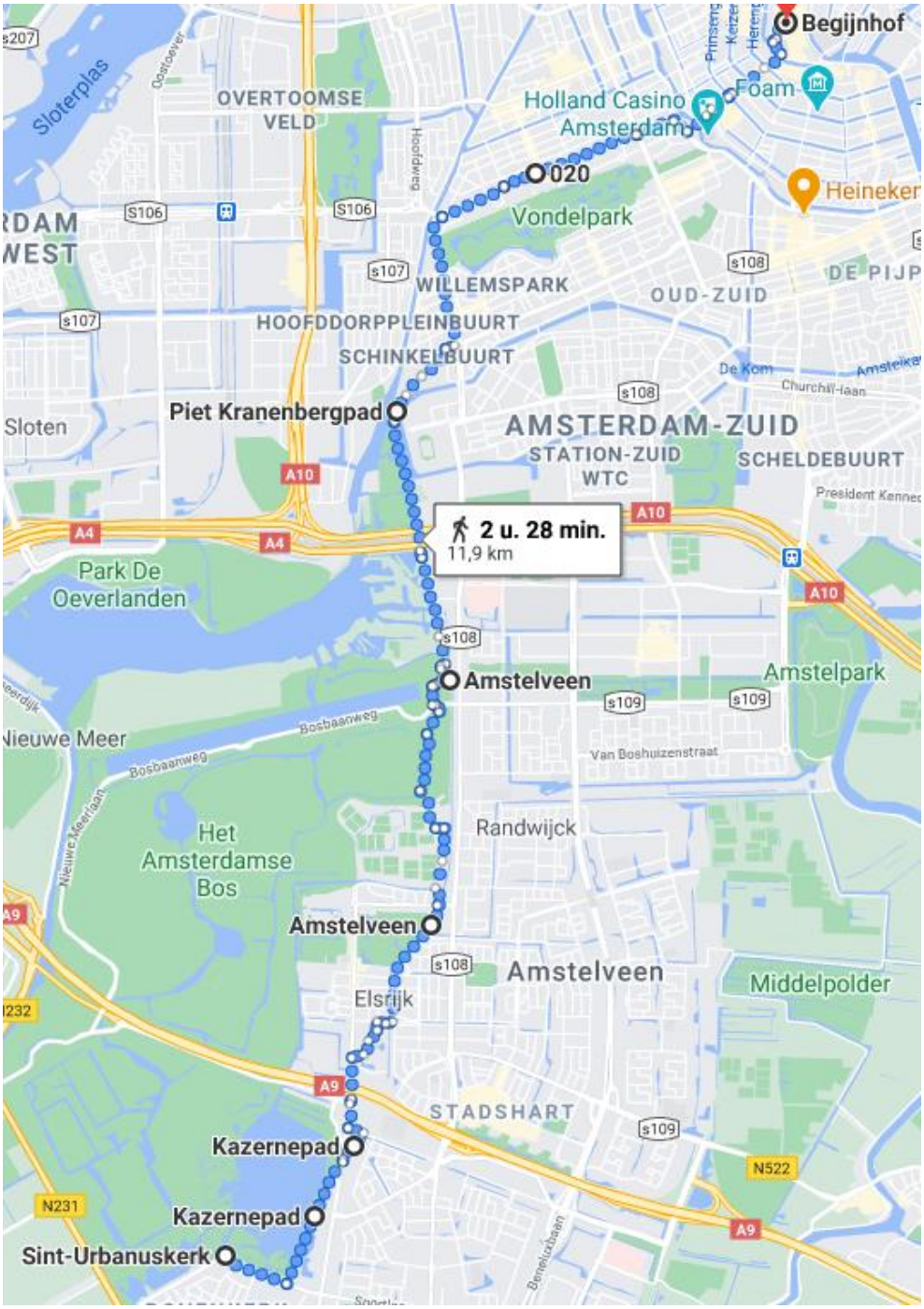

De route start bij de Urbanuskerk in Bovenkerk (foto boven) en leidt langs een oude Middeleeuwse dijk (de Amstelveenseweg) naar de Overtoom en verder over de oude pelgrimsweg (Heiligeweg) naar de Heilige Stede en het Begijnhof.

ROUTE 7: **Haarlemmerliede – Begijnhof Amsterdam**

Wandeltijd: 4-5 uur 21 kilometer

Start: St. Jacobus de Meerderekerk, via Liedeweg en Kerkweg (of via pad door polder) naar Spaarnwoude (Stompe Toren). Via Kerkweg, Spaarndammerdijk naar Halfweg. Dan via Wethouder Van Essenweg en Dubbele Buurt naar Lange Bretten/Brettenpad, Seineweg, Fornebukade onder A-10 door naar Sloterdijk. Vanaf Sloterdijk over de Spaarndammerdijk/Sloterdijkweg, Contactweg, Transformatorweg, Spaarndammerdijk, Overbrakerpad, Westerpark, Mirakelbrug naar Haarlemmerdijk, Posthoornkerk, Nieuwendijk via Middeleeuwse route van Stille Omgang naar Kalverstraat naar Heilige Stede en Begijnhof.

<u>Etappe 1: Haarlemmerliede – Sloterdijk St. Petruskerk</u>

<u>Etappe 2: Sloterdijk, S.Petruskerk - Begijnhof</u>

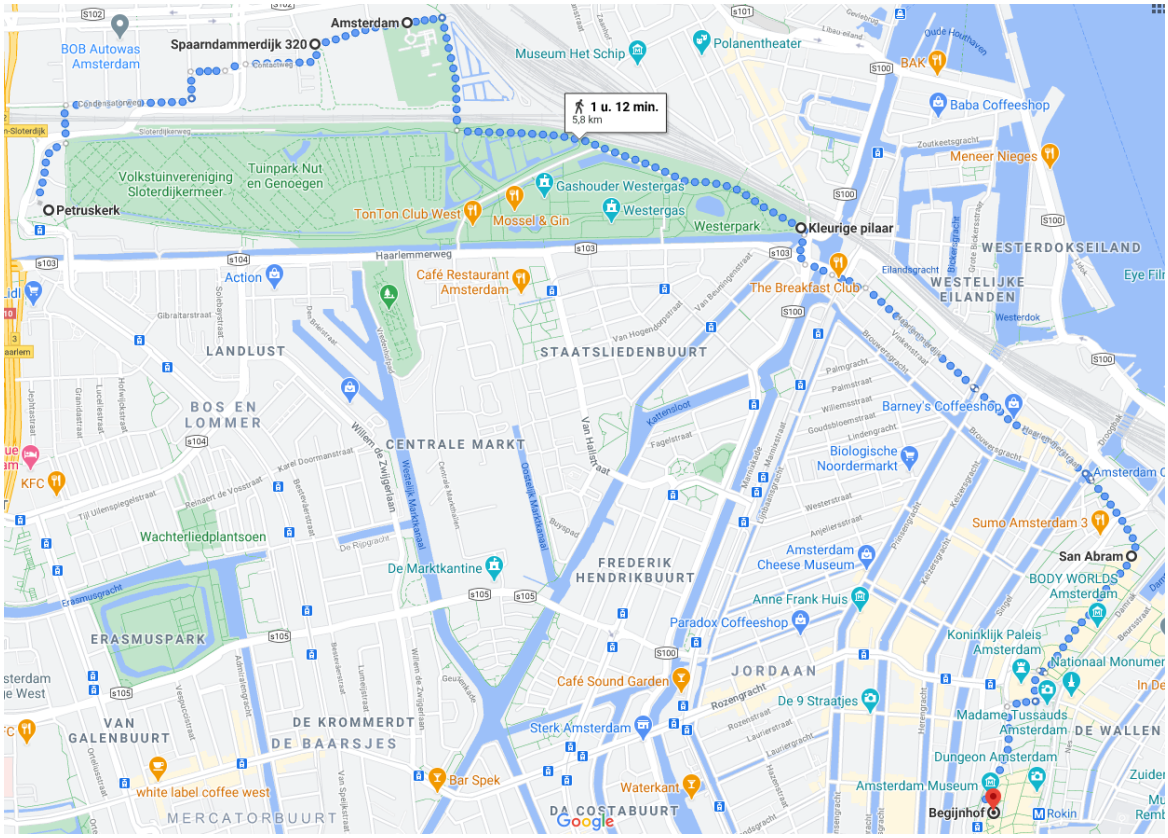

Boven: St. Petruskerk, Sloterdijk.

Startpunt van deze route is de Jacobus de Meerderekerk in Haarlemmerliede, de plaats waar in pastorie en kerk de Broeders van het Stille Leven zijn gevestigd. De route loopt via de Middeleeuwse kerk van de Stompe Toren in Spaarnwoude en vervolgens over de oude IJdijk (de Spaarndammerdijk) via Sloterdijk over de Mirakelbrug naar Amsterdam. Een variant van route 7 loopt via de Middeleeuwse Engelmunduskerk in Velzen over de oude IJdijk en een oud voetpad naar de Stompe Toren en van daaruit verder over de Spaarndammerdijk naar Amsterdam. Een tweede variant start bij de kathedraal in Haarlem en loopt via de Zomervaart, Nieuweweg en Liede naar Haarlemmerliede.

Foto: Spaarndammerdijk ten westen van Halfweg

Boven: Stompe Toren, Spaarnwoude. Onder: Mirakelbrug

BROEDERS VAN HET STILLE LEVEN

De ‘broeders van het stille leven’: devoot én modern, God toegewijd én luisterend naar de signalen van deze tijd. In een overijlde stedelijke samenleving zoeken we in stilte en gebed onze schepper.

Midden in de Randstad ligt een kerkje met een pastorie: Haarlem-merliede. Broeder Bernard -pastoor aldaar- bidt dagelijks de monastieke getijden. Regelmatig komen anderen meebidden. Geschoold in het traditionele monnikendom, nodigt broeder Bernard devote en moderne mensen uit het gebed en de stilte te komen delen.

De spiritualiteit van de ‘broeders van het stille leven’ is geen tegenbeweging, alhoewel zij niet schroomt een teken van tegenspraak te zijn in de waan van de huidige dag. De spirituele nalatenschap van de woestijn- en monnikenvaders gelden hierbij als een bron van helder stromend water.

Dit initiatief wordt niet gedragen door marketingplannen, organogrammen en streefdoelen, noch op de hoop op een ‘spectaculaire’ toekomst. De Geest waait waarheen Hij wil.

(https://www.broedersvanhetstilleleven.nl/algemeen.html)

Kerk en pastorie Haarlemmerliede, Broeders van het Stille Leven

Een derde variant van deze route 7 loopt vanaf Halfweg via de Osdorperweg, Sloten en de Sloterweg en Schinkel over de oude Heiligeweg naar Amsterdam:

Foto's: Pancratiuskerk en banpaal in Sloten

<u>Variant vanaf Halfweg via Sloten</u>

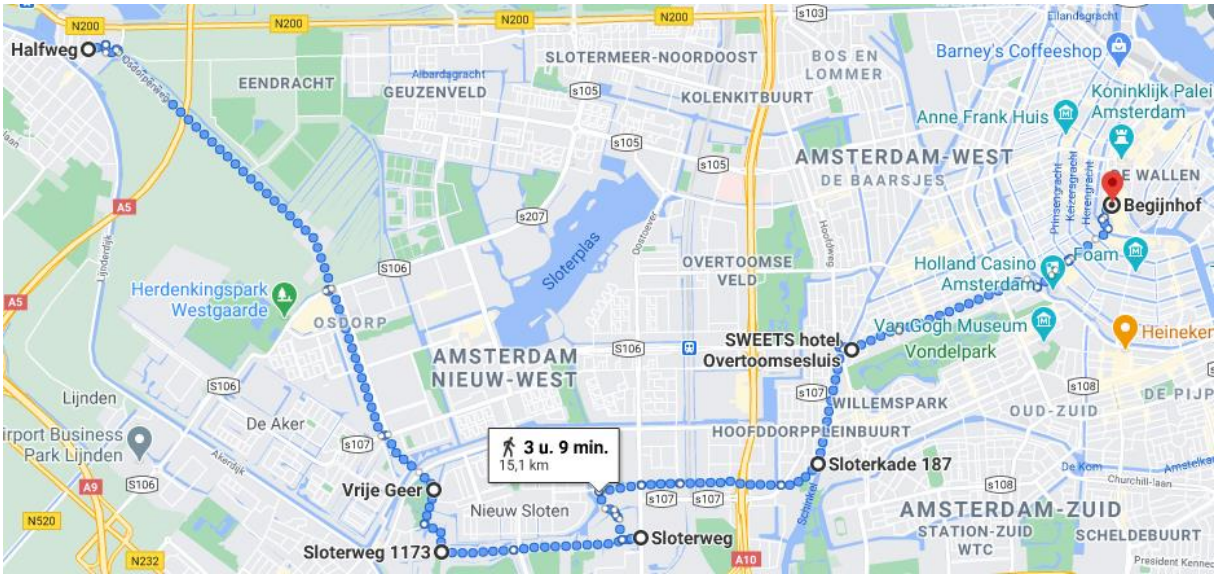

Variant via Oud-Velsen naar Stompe Toren Spaarnwoude

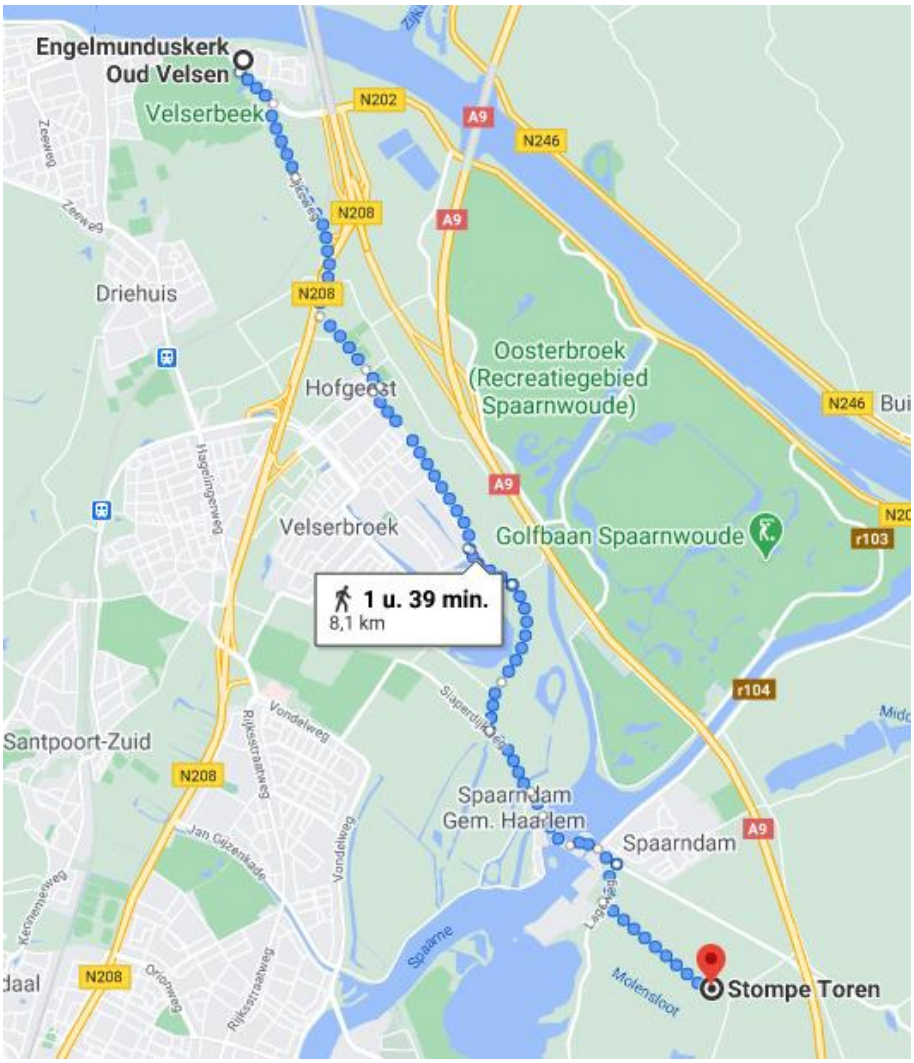

exposities

675 jaar Mirakel van Amsterdam

KoepelKathedraal

hoofdingang: Bisschop Bottemanneplein - Haarlem

10 oktober - 1 april 2021 • ma t/m zo 12:00 - 16:00 uur

Stompe Toren

Kerkweg 26 - Spaarnwoude

10 oktober - 28 november 2020 • alleen za 12:00 - 16:00 uur

Stichting Katholiek Erfgoed • *www.stichtingkatholiekerfgoed.nl*

GESCHIEDENIS VAN KATHOLIEK AMSTERDAM
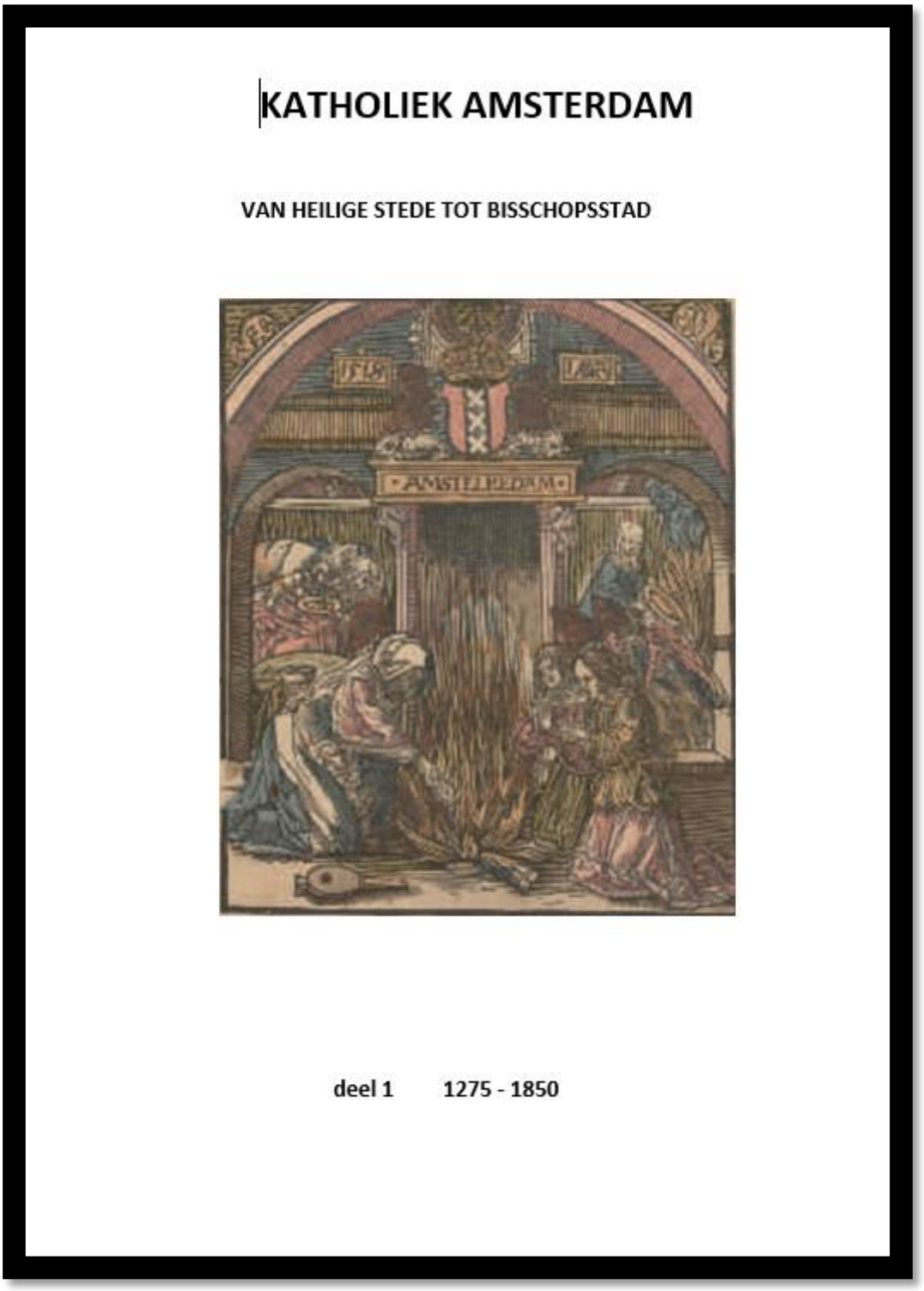
Het boek Katholiek Amsterdam beschrijft in 500 rijk geïllustreerde pagina's de geschiedenis van Katholiek Amsterdam vanaf 1275 tot 1850. Het boek kan voor EUR 40 worden gekocht van Stichting Katholiek Erfgoed ten kantore van Clairfort (Keizersgracht 206-I, Amsterdam).